

RAFAŁ CZUPRYK – RZESZÓW

RADA SZKÓŁ KATOLICKICH – KOŚCIELNA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA O ZASIĘGU OGÓLNOPOLSKIM

Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności¹.

Misja szkół katolickich

Szkoła, jako najważniejsza część systemu oświaty, pełni wobec uczniów funkcję dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą. Przekazuje podopiecznym wiedzę z różnych dziedzin nauki, techniki, literatury, sztuki (funkcja dydaktyczna); kształtuje ich postawy wobec ludzi, norm, wartości, rzeczy (funkcja wychowawcza); zaspokaja

DR RAFAŁ CZUPRYK – doktor nauk humanistycznych (historia), doktor nauk społecznych (pedagogika), nauczyciel akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego, nauczyciel dyplomowany Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Pawła II Sióstr Prezentek w Rzeszowie. Zainteresowania: historia, pedagogika katolicka, filozofia, teologia. ORCID 0000-0002-3387-130X.

1. *Ustawa o systemie oświaty* (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425).

podstawowe potrzeby uczniów, niezbędne dla prawidłowego rozwoju fizycznego i psychospołecznego (funkcja opiekuńcza). Szkoła socjalizuje, wpływa na więzi i relacje, troszczy się o umiejętności prospołeczne, formuje zdolności, utrwala dobre nawyki. Generalnie nastawiona jest na współdziałanie w kształtowaniu rzeczywistości; jako instytucja wzmacnia określony ideał edukacyjny i wychowawczy; zawsze działa w konkretnym kontekście społeczno-kulturowym i uznanych koncepcjach moralnych. W życiu młodych ludzi szkoła zajmuje niewątpliwie miejsce ważne, znamienne².

Współcześnie edukacyjna rola szkoły jest bezdyskusyjna, jednakże funkcja wychowawcza nie wygląda już tak jednoznacznie. Niekiedy upowszechniane są koncepcje, że szkoła powinna przede wszystkim uczyć i nie musi wychowywać w tradycyjnym tego słowa znaczeniu. W polskiej rzeczywistości życie społeczno-kulturowe kształtowane jest zasadniczo przez dwie odmienne koncepcje: laicką i chrześcijańską. Myśl laicka bardzo mocno podkreśla humanizm i zmierza do ułatwienia człowiekowi życia, dlatego głoszone zasady dostosowuje do wymagań czasów (etyka sytuacyjna, zmienna, zależna od sytuacji). Ma ona charakter naturalny (nie odwołuje się do nadprzyrodzoności). Natomiast etyka chrześcijańska, oparta na Objawieniu, Dekalogu i Ewangelii, stawia człowiekowi wymagania, którym przysługuje wysoki stopień obowiązywalności, ponieważ normy poparte są nadprzyrodzonym autorytetem Boga-Stwórcy. Z tych powodów etyka laicka, stawiająca inne wymagania niż etyka chrześcijańska, w pewnych kręgach cieszy się większą popularnością. Jej akceptacja osłabia jednak wrażliwość moralną i prowadzi do przyjmowania etyki sytuacyjnej, w koncepcji której wybory etyczne zależą od okoliczności i różnych uwarunkowań. W efekcie to, co dotychczas było jednoznacznie oceniane jako moralnie złe, obecnie coraz częściej traktowane jest obojętnie³.

Szkoła zawsze funkcjonuje w określonym kontekście społeczno-politycznym i oświatowo-wychowawczym państwa, realizując konkretne zadania. Jeżeli chodzi o społeczeństwo polskie, szkoła zawsze funkcjonowała w kontekście religii chrześcijańskiej oraz rodzin w większości należących do Kościoła katolickiego. Wartości chrześcijańskie były w domach traktowane jako punkt odniesienia i legitymizowały proces wychowawczy realizowany w szkole. Niestety, w okresie władzy komunistycznej instytucja szkoły oficjalnie prezentowała całkiem „inne wartości”. Współcześnie, w dobie kształtowania się „społeczeństwa otwartego”, również dochodzi do napięć aksjologicznych między rodziną a szkołą. W tej sytuacji obserwuje się w oświacie pewnego rodzaju chaos – brak spójnego środowiska wychowawczego, co powoduje różne reperkusje wychowawcze, a w ostateczności

-
2. Por. R. Jusiak, *Szkoły katolickie w Polsce jako instytucje pomocowe rodziny*, „Pedagogika Rodziny”, 1(2)/2011, s. 16-17.
 3. Tamże, s. 18.

przynosi wychowawczy kryzys. Niekiedy mówi się nawet o „końcu wychowania” szkolnego, twierdząc, że przy pomocy dotychczas stosowanych sił i środków, nie da się już ożywić tego procesu. Szukać więc należy nowych metod i skuteczniejszych rozwiązań pedagogicznych⁴.

Paradoksalnie, kierunek poszukiwań jest już dobrze rozpoznany. Wyznacza go dorobek edukacji klasycznej, a więc przeszłość, gdzie człowiek-osoba (podmiot zdolny do transcendencji), wychowywany był i kształcony integralnie⁵. Osiągnięta równowaga w sferach ludzkiej aktywności była gwarancją skuteczności pedagogicznych działań. Każda szkoła może czerpać z bogactwa i dorobku tego wychowawczego dziedzictwa. Współcześnie sięgają do tego „skarbcza” szkoły katolickie. Organizując działalność edukacyjną zgodnie z obowiązującym prawem państwowym i nauką Kościoła katolickiego, pełnią wobec uczniów funkcję wychowawczą, kształcącą i opiekuńczą. Proponowany model wychowawczy, to znak rozpoznawczy katolickich placówek, ich misji i kierunku pracy z młodzieżą.

Rada Szkół Katolickich w świetle zadań statutowych

Podstawy jurydyczne funkcjonowania szkół katolickich, określone przez dokumenty Stolicy Apostolskiej, odnoszą się do placówek działających na całym świecie⁶. Akty prawne respektowane są przez kościoły partykularne (krajowe) i lokalne (diecezjalne). Także w Polsce problematyka szkolnictwa katolickiego znajduje swoje omówienie i konkretną wykładnię prawną. Realizacją społecznych

4. Tamże, s. 19.

5. *Wychowanie integralne w edukacji katolickiej. Idee – twórcy – instytucje*, red. M. L. Opiela, E. Świdrak, M. Łobacz, Lublin 2014.

6. Problematyka szkolnictwa katolickiego znajduje omówienie w oficjalnych dokumentach Kościoła, wśród których są między innymi: a) uchwały Soboru Watykańskiego II: Konstytucja Duszpasterska *Gaudium et spes*; Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*; Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, w: *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002; b) wypowiedzi Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego: *Szkoła Katolicka; Religijny wymiar wychowania w szkole katolickiej; Szkoła katolicka u progu trzeciego tysiąclecia; Świecki katolik świadkiem wiary w szkole*, w: *Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły katolickiej i wychowania*, red. J. Poniewierski, Kraków 2009; c) Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej – Departament Szkół Katolickich: Jan Paweł II, Konstytucja Apostolska *Pastor bonus* o Kurii Rzymskiej (art. 114-115), w: Jan Paweł II, *Dzieła zebrane*, red. P. Ptasznik, t. IV, Kraków 2007, s. 51-85; d) Kongregacji ds. Duchowieństwa: *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (nr 259-260), w: *Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły katolickiej i wychowania*, red. J. Poniewierski, Kraków 2009, s. 365-366; e) dekretacje *Kodeksu Prawa Kanonicznego*, Poznań 2008.

zadań szkół katolickich z ramienia Episkopatu Polski zajmuje się Rada Szkół Katolickich i Komisja Wychowania Katolickiego Episkopatu Polski. Czynnikiem inspirującym i angażującym się w jakość nauczania i wychowania są także katolickie środowiska duszpasterskie rodziców, nauczycieli i wychowawców oraz instytucje niekościelne o charakterze katolickim⁷.

Ze względu na specyfikę polskich warunków społecznych, prawnych i duszpasterskich Konferencja Episkopatu Polski przyjęła dokumenty normujące działalność szkolnictwa katolickiego. Są to: Uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego⁸, Wytuczne Konferencji Episkopatu Polski⁹, Dyrektorium katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce¹⁰ oraz Statut Rady Szkół Katolickich¹¹.

Wszystkie szkoły katolickie w Polsce zrzeszone są w powołanej przez 269. Konferencję Episkopatu Polski, Radzie Szkół Katolickich¹² [dalej: RSK]. Rada, we

-
7. Por. R. Czupryk, *Szkolnictwo katolickie*, „Resovia Sacra”, 16 (2009), s. 273-286.
 8. Konferencja Episkopatu Polski, *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Poznań 2001. Zob. także: Z. Janczewski, *Prace i uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Prawo Kanoniczne”, 44 (2001), nr 1-2, s. 31-45; S. Tymosz: *Zadania i priorytety nowej ewangelizacji w świetle Uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Roczniki Nauk Prawnych”, 15 (2005), nr 1, s. 341-363; *Recepcja nauczania Jana Pawła II w uchwałach Drugiego Polskiego Synodu Plenarnego*, Lublin 2010.
 9. Konferencja Episkopatu Polski, *Wytuczne dotyczące szkół katolickich*, w: Rada Szkół Katolickich, *Informator adresowy o szkołach katolickich*, Warszawa 1999, s. 101-106.
 10. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.
 11. Statut Rady Szkół Katolickich był kilkakrotnie nowelizowany, kolejno: 17 czerwca 1995 r.; 25 sierpnia 2000 r.; 27 listopada 2003 r.; 19-21 czerwca 2009 r. (por. art. 40 Statutu, mps). Źródło: *Materiały prawne dla potrzeb szkół katolickich*, red. M. Wojnar, Warszawa 2010, s. 71-78 [dalej: Statut RSK].
 12. W badaniach nad szkolnictwem katolickim w Polsce wartościowym źródłem informacji są materiały naukowe, formacyjne i edukacyjne przygotowywane przez Radę Szkół Katolickich: *Szkoła miejscem kształtowania postawy patriotycznej*, Częstochowa 1998; *Wiarą fundamentem kultury*, Warszawa 2003; *Spotkanie nauczycieli szkół katolickich w Polsce z kard. Zenonem Grocholewskim – Prefektem Kongregacji Edukacji Katolickiej*, Warszawa 2008; *Służyć wychowaniu w prawdzie oświeconej wiarą. Wybór tekstów nauczania Kościoła dla potrzeb szkolnictwa katolickiego*, Warszawa 2013; *Aby szkoła była oparta na prawdzie. Wybór tekstów nauczania Kościoła na temat prawdy o Bogu, człowieku, świecie i Kościele*, Warszawa 2014; *W służbie wychowaniu do dojrzałości. Wybór tekstów nauczania Kościoła na temat wartości godności osoby ludzkiej, moralności i wolności prawdziwej, małżeństwa i rodziny*, Warszawa 2015; *Materiały formacyjno-edukacyjne dla nauczycieli i dyrektorów szkół katolickich przygotowywane na każdy rok szkolny* (dostępne online: <http://rsk.edu.pl/>). Cennym źródłem wiedzy są prace zbiorowe: *Szkoła katolicka na przełomie wieków. Program wychowania refleksje, problemy, dylematy*, red. A. Sowiński, A. Dymier, Szczecin 1999 (t. 1), 2000 (t. 2) i 2001 (t. 3); *Szkoła katolicka w nauczaniu Kościoła. Wybór dokumentów*, red. A. Dymier, Szczecin-Warszawa 2002; *Wychowanie moralne w szkole katolickiej*, red. A. Sowiński, A. Dymier, Szczecin 2003; *Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły kato-*

współpracy z Episkopatem, wspiera ogólny rozwój szkolnictwa katolickiego w Polsce, co wpisuje się w międzynarodowy nurt rozwoju edukacji katolickiej, której patronuje Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego Stolicy Apostolskiej¹³. Rada ma osobowość prawną kościelną i cywilną, choć nie podlega ustawie państwowej – prawo o stowarzyszeniach (art. 5-6 Statutu). Wewnętrzną organizację i charakter działalności RSK reguluje Statut nadany przez Konferencję Episkopatu Polski (art. 37 ust. 1), zatwierdzony dnia 29 kwietnia 1994 roku (art. 39)¹⁴.

W rozdziale pierwszym Statutu („Postanowienia ogólne”) czytamy, iż RSK jest organizacją kościelną o zasięgu ogólnopolskim (art. 1); zrzesza wszystkie szkoły katolickie prowadzone przez kościelne osoby prawne oraz szkoły, które zostały uznane za katolickie dekretem biskupa diecezjalnego i są prowadzone przez inne osoby prawne lub fizyczne (art. 2). Z ramienia Episkopatu działalność statutową wspiera biskup, który czuwa nad zgodnością działalności RSK i jej organów z prawem kościelnym i nauczaniem Kościoła (art. 7 ust. 1). Dodatkowo, biskup przedkłada Konferencji Episkopatu sprawozdanie z działalności statutowej RSK, w tym roczne sprawozdanie finansowe złożone na jego ręce przez Zarząd RSK (art. 7 ust. 2). Na mocy uchwał Zarządu regulowane są również zasady współpracy RSK z instytucjami i organizacjami zrzeszającymi szkoły katolickie na płaszczyźnie międzynarodowej oraz z innymi organizacjami społecznymi w kraju i za granicą. Co więcej, decyzje w tym względzie podejmowane przez Zarząd muszą uwzględniać przepisy prawa kanonicznego, „Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące szkół katolickich” oraz cele i zadania statutowe RSK (art. 8)¹⁵.

lickiej i wychowania, red. J. Poniewierski, Kraków 2009; *Materiały prawne dla potrzeb szkół katolickich*, red. M. Wojnar, Warszawa 2010. Uzupełnieniem są informatory publikowane przez Radę Szkół Katolickich: *Informator adresowy o szkołach katolickich*, Warszawa 1999; *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2002; *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2011; *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2014; *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2017.

13. Inicjatorką powstania Rady Szkół Katolickich w Polsce była siostra Maksymiliana Wojnar (1944-2021) ze Zgromadzenia Panien Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny, potocznie zwanego Zgromadzeniem Sióstr Prezentek. Będąc z wykształcenia prawnikiem, pracowała w sekretariacie Episkopatu Polski. Początkiem lat 90. XX w., kiedy w atmosferze przemian ustrojowych polskiej oświaty pojawiły się sprzyjające warunki do powstawania na nowo szkół katolickich w Polsce, ofiarnie zaangażowała się na rzecz szkolnictwa katolickiego. Z chwilą powołania RSK siostra M. Wojnar przyjęła funkcję sekretarza Rady. W ramach wieloletniej służby opracowała Statut RSK, troszczyła się o formację dyrektorów, nauczycieli, wychowawców i młodzieży szkół katolickich oraz „zapewniała opiekę prawną” nowopowstającym placówkom edukacyjnym o statusie szkół katolickich.

14. Statut RSK.

15. Tamże.

Podobnie jak wiele organizacji kościelnych polskich i zagranicznych, także RSK, w tym całe szkolnictwo katolickie w Polsce, posiada swój patronat. Decyzją Episkopatu Polski patronką RSK i szkolnictwa katolickiego jest Matka Boża Jasnogórska Królowa Polski (art. 3). Decyzja Episkopatu została podjęta 28 sierpnia 2009 r., zaś Akt Zawierzenia ogłoszono 5 grudnia 2009 r. na zakończenie XX Forum Szkół Katolickich na Jasnej Górze. W tekście Aktu czytamy: „Maryjo, Matko Chrystusa – Nauczyciela, Matko i Patronko szkolnictwa katolickiego w Polsce, wpatrzeni w Twoje zatroskane Oblicze przynosimy Ci, Matko, w darze odradzające się w naszej Ojczyźnie szkolnictwo katolickie i zawieramy je Twojemu Sercu. Dziękujemy Ci, Matko i Królowo, za dotychczasową opiekę i pod Twoją obronę uciekamy się – niezawodna Nauczycielko i Wychowawczyni. Pod Twoją macierzyńską opiekę oddajemy młodzież i dzieci – naszych uczniów, rodziców, nauczycieli i kierujących szkołami. Prosimy Cię, Matko, aby każda szkoła katolicka była wspólnotą, w której uczeń i nauczyciel wzrasta do pełni człowieczeństwa na wzór Chrystusa. Zawierając się Twojemu Sercu – prosimy, bądź obecna w naszych szkołach, ucz nas Chrystusa, aby środowiska szkół były przepojone wiarą, miłością i nadzieją, którą tylko Jezus dać może. Matko stojąca pod Krzyżem Jezusa, pomóż nam, nauczycielom-wychowawcom i rodzicom, stać pod Krzyżem razem z Tobą, abyśmy wpatrzeni w miłość Chrystusa – Odkupiciela i Twoją, Maryjo, dawali dzieciom i młodzieży – słowem i przykładem – Chrystusa – Źródło życia i nadziei. Oddajemy się, Matko, do Twojej dyspozycji dla dzieła nowej ewangelizacji poprzez szkołę katolicką. Posługuj się nami i prowadź nas. Amen”¹⁶.

W rozdziale drugim Statutu („Cele i zadania Rady”) zawarte są priorytetowe kierunki działań RSK. Zasadniczym celem (art. 9 ust. 1-2) jest wspomaganie szkół katolickich w budowaniu i utrwalaniu ich tożsamości oraz organizowanie i koordynowanie pracy szkół, w szczególności w zakresie: formacji, doskonalenia nauczycieli oraz dyrektorów szkół katolickich, w tym doskonalenia zawodowego; opracowywania i doskonalenia programów wychowania i nauczania oraz podręczników z uwzględnieniem koncepcji człowieka głoszonej przez Kościół katolicki oraz dziedzictwa kultury i historii Polski; wspierania rozwoju szkolnictwa katolickiego oraz świadczenia pomocy w tym zakresie podmiotom kościelnym oraz innym prowadzącym szkoły katolickie. RSK reprezentuje środowiska szkół katolickich w kraju i za granicą oraz współpracuje ze szkołami i nauczycielami w środowiskach lokalnych (art. 9 ust. 3-4)¹⁷.

Zadaniem RSK jest w szczególności (art. 10 ust.1-6) inicjowanie i podejmowanie działań wspierających szkolnictwo katolickie, poszczególne szkoły oraz podmioty

16. Źródło: <http://rsk.edu.pl/index.php/o-nas/patronka> [dostęp: 15.05.2022].

17. Statut RSK.

założycielskie i prowadzące w zakresie ich apostołstwa w środowisku lokalnym, parafii, diecezji, kraju oraz na płaszczyźnie międzynarodowej; podejmowanie, w uzgodnieniu z Episkopatem Polski działań mających na celu utrwalanie obecności szkoły katolickiej w społeczeństwie; opracowywanie programów nauczania oraz podręczników dla potrzeb szkolnictwa katolickiego; organizowanie stałej pomocy prawnej dyrektorom szkół katolickich; wspomaganie katolickich przedszkoli oraz placówek oświatowych w zakresie prawnym; inicjowanie działań wspierających nauczycieli w środowiskach lokalnych poprzez dokształcanie i formację, w tym udostępnianie materiałów i programów nauczania¹⁸.

Artykuł 11 Statutu ustala sposób realizacji celów i zadań RSK. W szczególności formą aktywności RSK (por. art. 11 ust. 1 pkt. 1-6) jest organizowanie Ogólnopolskiego Forum Szkół Katolickich; zebrań, konferencji i szkoleń dyrektorów szkół katolickich, przedstawicieli organów prowadzących szkoły; organizowanie konferencji, zjazdów, kursów, sympozjów oraz innych form doskonalenia nauczycieli o charakterze formacyjnym i zawodowym; inicjowanie oraz wspieranie różnych form wychowania oraz aktywności młodzieży szkół katolickich, w szczególności wychowania religijnego, kulturalnego i społecznego; działalność informacyjna i wydawnicza. Wymienione sposoby i formy realizacji celów i zadań statutowych RSK może uskutecznić na płaszczyźnie ogólnopolskiej oraz lokalnej (art. 11 ust. 2). Wspomniane Ogólnopolskie Forum Szkół Katolickich stanowi formułę dokształcania i formacji nauczycieli oraz dyrektorów, której celem jest wspieranie pełnego rozwoju osoby oraz tożsamości szkolnictwa katolickiego, działającego w konkretnych uwarunkowaniach kulturowych i społecznych¹⁹.

18. Tamże.

19. Przed powołaniem Rady Szkół Katolickich organizowane były w Częstochowie, z inicjatywy Sekretariatu Episkopatu Polski, stałe zebrania dla dyrektorów szkół katolickich. Kontynuowane następnie przez Zarząd RSK odbywały się dwukrotnie w ciągu roku (marzec, listopad). W kwietniu 2005 r., po śmierci Jana Pawła II (w hołdzie dla Jego osoby i pontyfikatu, z myślą o utrwaleniu Jego personalistycznej pedagogii), zdecydowano spotykać się częściej – trzy razy w roku, także w sierpniu. W ten sposób w każdym kolejnym roku zaczęły odbywać się w Częstochowie dodatkowe konferencje dla dyrektorów katolickich placówek oświatowo-wychowawczych. Ich pokłosiem stał się program formacyjno-edukacyjny publikowany każdego roku, w którym (na każdy miesiąc danego roku szkolnego) znalazły się fragmenty tekstów z Magisterium Kościoła oraz nauczania papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka. Tematyka organizowanych konferencji dotyczy praktycznego powiązania nauki Kościoła o integralnej (osobowej) wizji człowieka (ucznia-wychowanka) z działalnością dydaktyczno-wychowawczą szkół katolickich. Drugi cel spotkań zogniskowany jest wokół problematyki prawnej. Wszelkie zmiany w prawie oświatowym stają się przedmiotem omówienia na spotkaniach roboczych. Dodatkowo, w sposób stały przypomina się, by przestrzegana litera prawa nie przesłaniała celów wychowawczych, by proces dydaktyczny odbywał się w pryzmacie edukacji kształcącej i wychowującej. Dokształcanie i szkolenie w kontekście

Dla realizacji celów i zadań w zakresie doksztalcania nauczycieli i kadr kierowniczych oraz doskonalenia zawodowego nauczycieli i dyrektorów, w szczególności dla potrzeb szkolnictwa katolickiego, RSK może powołać placówki doskonalenia nauczycieli (art. 12-13)²⁰. Istotnym prawem statutowym RSK jest także promocja autorytetów i wzorów osobowych ludzi, którzy swym życiem, twórczością i służbą wspierają edukację katolicką. W tym względzie Zarząd Rady może przyznawać osobom i podmiotom prawnym tytuł „Przyjaciel Szkół Katolickich w Polsce” oraz inne tytuły, odznaczenia i nagrody dla nauczycieli i dyrektorów środowiska szkół katolickich (art. 14)²¹.

W rozdziale trzecim Statutu („Członkowie Rady i jej organy”) wiele miejsca poświęca się organizacji i strukturze RSK. Członkiem RSK jest każda szkoła katolicka reprezentowana przez jej dyrektora, która spełnia wytyczne zawarte w Kodeksie Prawa Kanonicznego (por. kan. 803 §1). Natomiast członkowstwo w Radzie ustaje z chwilą pisemnego wycofania danej szkole przez biskupa diecezjalnego zgody na status szkoły katolickiej (art. 15). Organami RSK są: Zarząd, Komisja Rewizyjna, Plenarne Zebranie Dyrektorów (art. 16). Na czele Zarządu RSK stoi Przewodniczący, który każdorazowo mianowany jest tę funkcję przez Konferencję Episkopatu Polski. Do Zarządu RSK mogą być wybierani dyrektorzy i nauczyciele szkół katolickich oraz inne osoby, które z racji swych kompetencji oraz umiejętności zdolne są i mają możliwość wspierać szkolnictwo katolickie przez pracę w Zarządzie (art. 17-19)²².

wiedzy z obszaru prawa oświatowego, podnoszenie kwalifikacji, udział w formacji religijnej (nabożeństwa, spotkania modlitewne, Eucharystia), są stałym elementem spotkań dyrektorów szkół katolickich na Jasnej Górze. Inicjatywą RSK jest organizowane Ogólnopolskie Forum Młodzieży Szkół Katolickich, które odbywa się każdego roku we wrześniu na Jasnej Górze. Celem Forum jest wspieranie, zgodnie ze Statutem RSK, różnych form aktywności młodzieży, w szczególności wychowania religijnego, kulturalnego i społecznego. Forum odbywa się od roku 2001. Dodatkowo, z inicjatywy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Rady Szkół Katolickich, organizowany jest od roku 2011 w wymiarze ogólnopolskim, Tydzień Wychowania. Na tę okoliczność przygotowywane są pomoce katechetyczne, a także płyta z prelekcjami; księża biskupi wystosowują list pasterski (materiały formacyjne dostępne są na stronie: <https://tydzienwychowania.pl/>). Tydzień Wychowania obchodzony jest we wrześniu każdego roku; został pomyślany jako wyraz troski o dobro dzieci i młodzieży, jako forma zwrócenia uwagi wszystkich ludzi dobrej woli na pilną potrzebę wychowania.

20. Z inicjatywy Rady Szkół Katolickich powstała w 2004 roku Placówka Doskonalenia Nauczycieli – *Pro Formatione*. Celem Placówki jest formacja zawodowa nauczycieli ukierunkowana na pełny rozwój osobowy, a w szczególności doskonalenie zawodowe nauczycieli. Placówka realizuje zadania określone w przepisach prawa oświatowego, przyjmując za podstawę działania zasady i nauczanie Kościoła katolickiego, a w szczególności personalistyczną wizję nauczania i wychowania w ujęciu św. Jana Pawła II.

21. Statut RSK.

22. Tamże.

Zgodnie ze Statutem wszystkie szkoły katolickie uczestniczą w życiu i działalności RSK na równych prawach i obowiązkach. W wyborach do władz obowiązuje zasada, że ze środowiska szkół prowadzonych przez dany podmiot (diecezję, parafię, zgromadzenie zakonne, stowarzyszenie, fundację itp.), niezależnie od liczby prowadzonych szkół, tylko jedna osoba może wchodzić do RSK, to jest do Zarządu lub Komisji Rewizyjnej łącznie (art. 20-22). Po wyborach nowy Zarząd, ukonstytuowany decyzją Konferencji Episkopatu Polski, jest organem reprezentującym RSK i jest odpowiedzialny za realizację zadań statutowych. Na pierwszym posiedzeniu po mianowaniu przez Konferencję Episkopatu Przewodniczącego, Zarząd wybiera ze swego grona Zastępcę Przewodniczącego, Sekretarza i Skarbnika. Kadencja Zarządu i Komisji Rewizyjnej trwa trzy lata (art. 23-28). Bezpośredniej pomocy w realizacji celów i zadań statutowych udziela Zarządowi, Krajowe biuro Rady Szkół Katolickich, którego pracę organizuje i którego pracowników zatrudnia Zarząd Rady, pozostając w porozumieniu z Sekretarzem Generalnym Konferencji Episkopatu Polski (art. 29). W pracach Zarządu mogą uczestniczyć (z głosem doradczym) zapraszani przez Zarząd dyrektorzy szkół lub nauczyciele, także inne osoby posiadające odpowiednie kompetencje oraz możliwości wspierania szkolnictwa katolickiego (art. 30). Organem, który kontroluje Zarząd, jest Komisja Rewizyjna na czele z Przewodniczącym, wybierana na trzyletnią kadencję (por. art. 31-32)²³.

We wszystkich sprawach statutowych RSK organem opiniodawczym i wyborczym jest Plenarne Zebranie Dyrektorów szkół katolickich. Wspólna konferencja zwolowana jest przynajmniej raz w roku w ramach Ogólnopolskiego Forum Szkół Katolickich oraz w razie potrzeby na wniosek Zarządu. Gremium ma prawo wyrażać swoje opinie, stawiać wnioski i propozycje przez głosowanie lub przez wyłonienie reprezentatywnej grupy do opracowania postulatów (por. art. 33)²⁴.

Czwarty rozdział Statutu („Majątek Rady”) reguluje sprawy finansowe RSK (art. 34-36). Natomiast całość narracji zamyka rozdział piąty („Przepisy końcowe”), który stanowi, iż w zawarte postanowienia może ingerować (wprowadzając zmiany) Konferencja Episkopatu – z inicjatywy własnej lub na wniosek Zarządu RSK (por. art. 37 ust. 2). Dodatkowo, Konferencja Episkopatu może przekształcić RSK lub ją rozwiązać i wówczas dysponować jej majątkiem (por. art. 38)²⁵.

Podsumowując, należy zauważyć, że Rada Szkół Katolickich działająca w Polsce jest pełnoprawnym członkiem Europejskiego Komitetu Edukacji Katolickiej (1998) z siedzibą w Brukseli (przedstawiciele Rady biorą udział w Światowych Kongresach Szkolnictwa Katolickiego). RSK współpracuje także z zarządami krajowymi szkol-

23. Tamże.

24. Tamże.

25. Tamże.

nictwa katolickiego państw europejskich. Co więcej, działalność społeczna Rady znajduje odzwierciedlenie w szerokiej aktywności informacyjnej, wydawniczej i medialnej o czym świadczy strona internetowa dostępna pod adresem: <http://rsk.edu.pl>.

Szkoła katolicka świadomie zobowiązuje się do promowania człowieka integralnego, ponieważ w Chrystusie, Człowieku doskonałym, wszystkie ludzkie wartości znajdują pełne urzeczywistnienie i harmonijną jedność. Właśnie na tym polega szczególnie charakter szkoły katolickiej. Na tym też oparty jest jej obowiązek kultywowania wszystkich ludzkich wartości w poszanowaniu ich uprawnionej autonomii, a przez to wierności swej misji podejmowanej w służbie wszystkim ludziom. To Chrystus uszlachetnił człowieka i nadał jego istnieniu nową wartość. On jest wzorem i przykładem życia, które szkoła katolicka proponuje młodym²⁶.

Bibliografia

- Czupryk R., *Szkolnictwo katolickie*, „Resovia Sacra”, 16 (2009), s. 273-286.
- Janczewski Z., *Prace i uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Prawo Kanoniczne”, 44 (2001), nr 1-2, s. 31-45.
- Jusiak R., *Szkoły katolickie w Polsce jako instytucje pomocowe rodziny*, „Pedagogika Rodziny”, 1(2)/2011, s. 15-34.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 2008.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.
- Konferencja Episkopatu Polski, *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Poznań 2001.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Wytyczne dotyczące szkół katolickich*, w: Rada Szkół Katolickich, *Informator adresowy o szkołach katolickich*, Warszawa 1999, s. 101-106.
- Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego, *Szkoła Katolicka*, w: *Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły katolickiej i wychowania*, red. J. Poniewierski, Kraków 2009, s. 367-394.
- Rada Szkół Katolickich, *Aby szkoła była oparta na prawdzie. Wybór tekstów nauczania Kościoła na temat prawdy o Bogu, człowieku, świecie i Kościele*, Warszawa 2014.
- Rada Szkół Katolickich, *Informator adresowy o szkołach katolickich*, Warszawa 1999.
- Rada Szkół Katolickich *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2002.

26. Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego: *Szkoła Katolicka*, nr 35, [w:] *Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły katolickiej i wychowania*, J. Poniewierski (red.), Kraków 2009, s. 367-394.

- Rada Szkół Katolickich *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2011.
- Rada Szkół Katolickich *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2014.
- Rada Szkół Katolickich *Informator adresowy szkół katolickich w Polsce*, Warszawa 2017.
- Rada Szkół Katolickich *Materiały formacyjno-edukacyjne dla nauczycieli i dyrektorów szkół katolickich przygotowywane na każdy rok szkolny* (dostępne online: <http://rsk.edu.pl>).
- Rada Szkół Katolickich, *Służyć wychowaniu w prawdzie oświeconej wiarą. Wybór tekstów nauczania Kościoła dla potrzeb szkolnictwa katolickiego*, Warszawa 2013.
- Rada Szkół Katolickich, *Spotkanie nauczycieli szkół katolickich w Polsce z kard. Zenonem Grocholewskim – Prefektem Kongregacji Edukacji Katolickiej*, Warszawa 2008.
- Rada Szkół Katolickich, *Szkoła miejscem kształtowania postawy patriotycznej*, Częstochowa 1998.
- Rada Szkół Katolickich, *W służbie wychowaniu do dojrzałości. Wybór tekstów nauczania Kościoła na temat wartości godności osoby ludzkiej, moralności i wolności prawdziwej, małżeństwa i rodziny*, Warszawa 2015.
- Rada Szkół Katolickich, *Wiara fundamentem kultury*, Warszawa 2003.
- Służyć wzrastaniu w prawdzie i miłości. Wybór dokumentów Kościoła na temat szkoły katolickiej i wychowania*, red. J. Poniewierski, Kraków 2009.
- Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002.
- Statut Rady Szkół Katolickich*, w: *Materiały prawne dla potrzeb szkół katolickich*, red. M. Wojnar, Warszawa 2010, s. 71-78.
- Szkoła katolicka na przełomie wieków. Program wychowania refleksje, problemy, dylematy*, red. A. Sowiński, A. Dymer, Szczecin 1999 (t. 1), 2000 (t. 2) i 2001 (t. 3).
- Szkoła katolicka w nauczaniu Kościoła. Wybór dokumentów*, red. A. Dymer, Szczecin-Warszawa 2002.
- Tymosz S., *Recepcja nauczania Jana Pawła II w uchwałach Drugiego Polskiego Synodu Plenarnego*, Lublin 2010.
- Tymosz S., *Zadania i priorytety nowej ewangelizacji w świetle Uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Roczniki Nauk Prawnych”, 15 (2005), nr 1, s. 341-363.
- Ustawa o systemie oświaty* (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425).
- Wychowanie integralne w edukacji katolickiej. Idee – twórcy – instytucje*, red. M. L. Opiela, E. Świdrak, M. Łobacz, Lublin 2014.
- Wychowanie moralne w szkole katolickiej*, red. A. Sowiński, A. Dymer, Szczecin 2003.

Streszczenie

Szkoła, jako najważniejsza część systemu oświaty, pełni wobec uczniów funkcję dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą. W polskiej rzeczywistości życie społeczno-kulturowe kształtowane jest zasadniczo przez dwie odmienne koncepcje: laicką i chrześcijańską. Myśl laicka podkreśla humanizm, ma charakter naturalny (nie odwołuje się do nadprzyrodzoności). Natomiast etyka chrześcijańska oparta jest na nadprzyrodzonym autorytecie Boga. Współcześnie do etyki chrześcijańskiej odwołują się szkoły katolickie. Organizując działalność edukacyjną, zgodnie z obowiązującym prawem państwowym i nauką Kościoła katolickiego, pełnią wobec uczniów funkcję wychowawczą, kształcącą i opiekuńczą. Proponowany model wychowawczy, to znak rozpoznawczy katolickich placówek, ich misji i kierunku pracy z młodzieżą. Wszystkie szkoły katolickie w Polsce zrzeszone są w powołanej przez 269. Konferencję Episkopatu Polski, Radzie Szkół Katolickich. Rada, we współpracy z Episkopatem, wspiera ogólny rozwój szkolnictwa katolickiego w Polsce, co wpisuje się w międzynarodowy nurt rozwoju edukacji katolickiej, której patronuje Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego Stolicy Apostolskiej.

Słowa kluczowe: szkoła katolicka, wartości chrześcijańskie, Rada Szkół Katolickich, statut.

Catholic Schools Council - a church organizational unit operating nationwide

Summary

School, as the most important part of the education system, plays a teaching, educational and caring role for students. In Polish reality, social and cultural life is essentially shaped by two different concepts: secular and Christian. Secular thought emphasizes humanism, it is natural (it does not refer to the supernatural). On the other hand, Christian ethics is based on the supernatural authority of God. Presently, Catholic schools refer to Christian ethics. By organizing educational activities, in accordance with the applicable state law and the teaching of the Catholic Church, they perform an educational, educational and caring function for students. The proposed educational model is a hallmark of Catholic institutions, their mission and direction of work with young people. All Catholic schools in Poland are affiliated to the Council of Catholic Schools established by the 269th Polish Bishops' Conference. The Council, in cooperation with the

Episcopate, supports the general development of Catholic education in Poland, which is part of the international trend of the development of Catholic education, under the patronage of the Congregation for Catholic Education of the Holy See.

Keywords: Catholic school, Christian values, Council of Catholic Schools, statute.